

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Etapă județeană, 18 februarie 2017

Clasa a X-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Eseul sau răspunsurile nu vor fi precedate de titlu și/sau motto.**
- **Timp de lucru: 3 ore.**
- **Total: 120 de puncte.**

Citește cu atenție fragmentele de mai jos.

A. Mai tot omul se simte-ndreptățit, ba chiar obligat, când e să cumpere ceva, să-l umilească pe cel care vinde. [...] Așa se-ntâmplă și cu cucoana asta care cumpără pe nimic o casă enormă, într-un cartier central și liniștit, o casă care, în stare bună, s-ar fi vândut cu mai mult de zece ori prețul la care se-nțeleseseră.

- Dumneavoastră le-ați mutat aicișă? întrebă cucoana, arătând din cap, cu tot disprețul de care era-n stare, aragazul ce ar fi trebuit să fie alb, butelia, masa de bucătărie cu față de marmură – marmura unei credențe* vândută mai de mult – și bufetul imens, ca o fațadă de catedrală, așezate-n partea stângă a verandei pe care scara de marmură porfirie** o despărțea-n două.

- Aici sunt de ani de zile. Ai mei n-au mai avut loc în bucătărie!

- Mda! mormăi cucoana pe-un ton dubitativ. [...]

- Vai, da' și-acilea pică. Și treapta asta-i desprinsă.

Din vocabularul cucoanei nu putea lipsi „vai”-ul obligatoriu în vocabularul mai tuturor indivizilor cu educație precară sau foarte mulțumiți de sine, indivizi care, prin această exclamație, atât de expresivă, își manifestă surpriza încântată a descoperirii propriei persoane. Cucoana găsea, la fiecare pas, câte-un cusur. Bărbatu-său nu scotea o vorbă.

Vai, da' dacă știam în ce hal e n-o cumpăram, vorbea ea fără adresă precisă.

De la o vreme, profesorului Șerban i se făcu lehamite de observațiile psihologice la care-i da imbold cucoana. [...]

- Doamnă, înainte de-a cumpăra casa ați văzut-o. Și v-am vândut-o la prețul la care v-am vândut-o fiindcă este așa cum este. Tonul fusese foarte rece.

- Bărbată-mio a văzut-o, că eu eram în refegé-n schimb de experiență. El a vrut s-o luăm, că dacă era după mine... găseam eu altceva. Mai puneam niște bani și luam lucru ca lumea.

- Trebuia să vă puneți de acord înainte de a face actele. Nu v-a silit nimeni.

Ca să-i arate că nu mai era dispus s-audă nimic, profesorul Șerban rămase cu doi pași în urmă. Deși cu trei luni mai înainte casa fusese complet locuită, arăta ca un loc părăsit de ani și ani. Tavanele erau pline de pete gălbui [...], iar pereții, cu tapetele dezlipite din loc în loc și vechi de cel puțin treizeci de ani. [...] Parchetul, din lemn colorat, așezat în figuri geometrice, deosebite de la o cameră la alta, se-nfățișa ca după trecerea unor turme de tonaj mare. De fapt, singurul care știa de existența parchetului era profesorul, pentru că avea în minte casa așa cum fusese cu douăzeci și cinci-treizeci de ani în urmă. Ți-ar fi trebuit multă imaginație pentru a bănuși sub stratul compact de jeg [...] – îmbinarea bucăților de parchet înguste, șocolatii, de culoarea chihlimbarului deschis, roșu-închis cu nervuri ca de marmură și roz-stins ca petalele trandafirului veșted. Ar fi fost nedrept din partea profesorului să le ceară un lucru atât de complicat cucoanei și bărbatului ei, chelner.

- Bine, dar cum de-or fi adus casa-n halul ăsta?

Pentru prima dată vocea cucoanei n-avusese nici un ifos și sunase probabil ca pe vremea când n-aveau bani. „Dacă-i scoți un moment pe oameni din condiția lor socială și-i pui într-o situație neutră, în care se manifestă numai ca oameni, ai uneori surprize plăcute. Uite, ca acumă”. Profesorul găsi de cuviință să-i răspundă.

- Așa se-ntâmplă când lucrul tău ajunge pe mâna altuia.

- În camera asta e parchet! De ăsta-n culori n-am prea văzut.

În timp ce spunea aceste cuvinte, cucoana trecu-n revistă lucrurile din cameră, apăsând asupra secrétaire-ului Louis XV, cu două medalioane de Sèvres, încastrate-n ușile de sus, din lemn de trandafir intarsiat^{***}, destul de bine întreținut, și-asupra celor trei portrete. [...]

- Dulăpioru-ăla de colo, cu chipuri, nu-l vindeți?

Profesorul făcu un semn negativ din cap.

- Nici tablourile astea pictate?

- Nici. „Ne rafinăm, ne rafinăm”, își zise profesorul-n gând. [...]

- Aici au stat părinții mei până la moarte. [...] Erau foarte bătrâni. [...]

Profesorul Șerban le dădea explicațiile astea, le făcea o confidență fără să i-o ceară nimeni. [...] Erau și ăștia niște oameni ca toți oamenii. Profesorul văzuse și mai rău la viața lui și încă la categorii cu pretenții de „naștere” și, uneori și mai regretabil, cu pretenții intelectuale. „Bunăstarea distribuie cu dărnicie, în toate vremurile și pe toate meridianele, un fel special de încredere-n sine, asimilabil, pe multe planuri, cu mitocănia. Când nu ești de-o anumită calitate sufletească, bunăstarea, mai ales când nu-i moștenită măcar de câteva generații, te face să-ți pierzi busola, iar carența asta se manifestă prin falsificarea planurilor de înțelegere și-a raporturilor, prin confundarea valorii cu succesul și prin tendința de a-i umili pe alții, fiindcă li te simți superior. În sfârșit...”

(Ileana Vulpescu, *Rămas-bun casei părintești*)

* *credență* – măsură pentru vase

** *porfirie* – de culoarea purpurei; roșu-aprins

*** *intarsiat* – încrustat

B. Acolo unde astăzi, în inima Bucureștilor, e o răscruce de străzi și de tramvaie numeroase, pe la sfârșitul veacului trecut era o uliță abia însemnată. [...] Pe partea clădirilor, dintre locuințele scunde și șoldii, se înălța de curând casa lui Iancu Urmatecu, albă și nouă, pătrată, cu acoperiș de tinichea roșie. [...] Abia de câteva luni fusese lăsată din mistrie.

Urmatecu, de câte ori se întorcea acasă, din colțul străzii o vedea albind printre crengi și nu-și mai lua ochii de la ea. Odată ajuns în fața porții, tușea, își dregea glasul, ca și cum ar fi vrut să spună ceva, și se minuna. Se minuna de casă, dar se minuna și de el. Simțea atunci un fel de mândrie, un fel de siguranță. [...]

Cu băgare de seamă, el trecea strada, căutând colțuri de piatră uscată pentru ca să nu-și murdărească ghelele de lac rusec, înflorite cu găurele. Iar în poartă, după ce respira adânc, de-și umplea bine pieptul cu aer, răcnea cu un fel de gâlgâit în vocea răgușită:

- Drepti ! Ce, ați murit ?

Capete speriate de slugi ieșeau la ferestre și după ziduri. O forfoteală trecea peste tot, ușile se trânteau, și pe scări erau numai duduile de pași grăbiți. [...] În realitate, era încântat de vrednicia coanei Mița, soția sa, care, mică, sprintenă și pripită, clipea grăbit, de parcă i-ar fi suflat cineva în ochi.

- Dă-mi un vin, Mițo!

Și Urmatecu urca încet și greoi treptele, cu pași apăsați, de om mare și gras, bucuros că a ajuns.

Până să fie gata masa și să pice vreunul „d-ăia” – rude sărace, multe la număr, care întotdeauna găseau la el o masă, un ban și o înjurătură – Urmatecu golea de unul singur o sticlă de Drăgășani și trăgea un pui de somn.

În întunericul ce se lăsa în amurg, se cufunda cu plăcere. Toate ușile de la camere erau deschise și o liniște adâncă plutea. Se auzea numai din când în când cum trosneau mobilele de nuc și scuturătura, prin somn, a unui scatiu din colivie. O flacără roșie pâlpâia tocmai în a treia odaie.

Fericirea asta dulce și liniștită se topea în aroma vinului. Și o toropeală caldă îl cuprindea. De când s-a mutat în casa asta, ăsta îi era ceasul cel mai plăcut, venind cu un somn greu și cu același vis...

E el, și parcă nu e el, copil de zece ani, în casa diaconului de sub Dealul Mitropoliei, unde a crescut. O pivniță lungă și rece, cu miros amestecat de băcănie și de poame. [...] Ce caută aici? L-a trimis jupânul să scoată vin! Și, lacom, cu mâna stângă ține o cană de smalt verde, iar cu dreapta,

scobită ca o lingură, cară și înghite niște icre roșii și mari. [...] De sărătură multă, golește cana din mâna stângă și iar o pune sub butoi, și iar îi e foame, și iar îi e sete. Și tot așa, nu-și mai aduce aminte decât de niște cizme mari de iuft, popești, care au coborât încet scara de piatră, de o pereche de palme, de o voce aspră. [...] Și apoi vine un gol, peste care închipuirile somnului sar. [...] Viața trecută se leagă mai târziu, când se aprinde o lumină și iar pornește la drum. [...]

Întotdeauna a avut râvnă de a învăța, de a înțelege, de a imita și de a ajunge. Hainele și le tăia după ale avocaților și boierilor pe care îi întâlnea la tribunal. Și a crezut întotdeauna că asta e un semn bun, un semn ce îi dădea numai puțină mândrie față de ceilalți ai lui. [...]

În seara aceea a fost însă masă mare la Iancu Urmatecu.

Musafirii erau mulți și înfometați. Erau „ăia”, rudele sărace, venite la cazanul lui Urmatecu, după cum singur se rostea. Mai ales frați de-ai coanei Mița, că avea mai mulți! [...]

Și masa trecu în toi. Țăcăneau cuțitele pe farfurii, gâlgâiau sticlele și era tăcere mare. [...]

Urmatecu mânca puțin și îi era scârbă de lăcomia celorlalți. Luă o bucată mare de pâine albă și, îngropându-și nările în miez, trase adânc. Îi plăcea mirosul ăsta bogat de grâu, care te hrănește fără să-l mesteci. De când era mic, mai mult iubea decât gusta pâinea. De la maică-sa învățase s-o ferească de murdărie și s-o strângă oriunde ar găsi-o.

(Ion Marin Sadoveanu, *Sfârșit de veac în București*)

Subiectul I

30 de puncte

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Ilustrează, dintr-un text la alegere, cu câte un exemplu, două registre stilistice diferite. **6 puncte**
2. Prezintă o idee comună, formulată explicit sau prezentă implicit în ambele texte suport. **6 puncte**
3. Identifică o funcție a limbajului prezentă în fragmentul următor, ilustrând două particularități ale acesteia: *Urmatecu mânca puțin și îi era scârbă de lăcomia celorlalți. Luă o bucată mare de pâine albă și, îngropându-și nările în miez, trase adânc. Îi plăcea mirosul ăsta bogat de grâu, care te hrănește fără să-l mesteci. De când era mic, mai mult iubea decât gusta pâinea. De la maică-sa învățase s-o ferească de murdărie și s-o strângă oriunde ar găsi-o.* **6 puncte**
4. Comentează semnificația mesajului care se desprinde din următoarea secvență din fragmentul de roman *Rămas-bun casei părintești*, de Ileana Vulpescu: *Bunăstarea distribuie cu dărnicie, în toate vremurile și pe toate meridianele, un fel special de încredere-n sine, asimilabil, pe multe planuri, cu mitocănia. Când nu ești de-o anumită calitate sufletească, bunăstarea, mai ales când nu-i moștenită măcar de câteva generații, te face să-ți pierzi busola, iar carența asta se manifestă prin falsificarea planurilor de înțelegere și-a raporturilor, prin confundarea valorii cu succesul și prin tendința de a-i umili pe alții, fiindcă li te simți superior.* **6 puncte**
5. Susține-ți opinia despre modul în care se reflectă simbolistica ideii de *acasă* în cele două fragmente citate. **6 puncte**

Notă ! Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Subiectul al II-lea

30 de puncte

Imaginează-ți că te afli în ipostaza profesorului Șerban. Redactează, sub forma unei pagini de jurnal, un text de 150 - 300 de cuvinte, care să reprezinte amintirile despre casa părintească, de-a lungul copilăriei și adolescenței petrecute în acest spațiu cu valoare afectivă, comparativ cu sentimentele încercate acum, la vânzarea casei.

Subiectul al III-lea

30 de puncte

Scrie un eseu de 600 – 900 de cuvinte despre *dorința de schimbare a identității sociale, caracteristică parvenitului*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiențele tale culturale.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: ipoteza, constând în formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu 3 argumente/raționamente logice/exemple concrete) și concluzia/sinteza.

Redactare

30 de puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 900 de cuvinte. Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 30 de puncte (organizarea ideilor în scris – 6 puncte; abilități de analiză și de argumentare – 6 puncte; utilizarea limbii literare – 6 puncte; ortografia – 4 puncte; punctuația – 4 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2 puncte, respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte – 2 puncte).